

Ekobabblet som statsfilosofi

Svante Folin har
tröttnat på indian-
hövdingen Seattles
svulstigheter.

Mats Johansson och några andra marknadsfixerade svartalfer glädjer sig åt att miljöfrågorna inte längre toppar listan på nationella och globala ödesfrågor – 1988 ansåg 62 procent att miljöfrågorna var viktigast, 1997 hade denna prioritering sjunkit till 10 procent enligt opinionsinstitutet SOM. En anledning kan vara bristen på döda sälvar, som infekterats av valpsjuka.

Krönika

Likväl bombarderas vi ständigt av ekobabbel. Samhället skall enligt riksdagsbeslut baseras på en odefinierad "ekologisk grundsyn". Göran Persson av alla människor har blivit ekovisionär och vill, förskansad bakom svartrockar, förvandla Sverige till ett ekotopiskt föredöme för hela världen. Att inte vara ekofil är nästan lika klandervärdt som att vara pedofil. De rödgröna – naturromantiska marxister och bönder – har både problemformuleringsprivilegier och tolkningsföreträde. Trots att forskarna inte ens kan enas om huruvida vi går en varmare eller kallare framtid till mötes, drabbas vi av ekopani när media basunerar ut nya, alarmerande "forskningströskor".

Ritualer mot ängesten

Ekologi, för 30 år sedan en okänd, ung och trevande vetenskap, är idag en dogmatisk snyftreligion.

Ritualerna, som dämpar vår ängest för begångna konsumtionssynder och saker som vi inte kan göra någonting åt, består i sopsortering, multloor, suspekta regnskogsdonationer, returerade tempovår och generell fasa för "onaturliga" produkter.

Enligt dogmatiken är det den västerländska civilisationen, skapad av döda och levande vita män, som är dramats demon. Dessa av vänsterhjärnhalvor och testiklar snedvridna figurer har klippt av bandet till förfädernas ursprungliga, ekosofiska medvetenhet.

Kvinnorna har naturligtvis aldrig i samma omfattning förlorat kontakten med livets dunkla safter och krafter. Innehav av livmoder gör dem automatiskt till gyn-ekologer.

Högst i ekomedvetenhet står de trasakerade spillrorna av de tidigare djupt misskända ur- och naturfolken. De har instinktivt levit i fullkomlig harmoni med djur och natur; de ber till exempel nedlagt villebråd om ursäkt, vad det nu gör för skillnad ur kadavrets synvinkel.

Ekoreligionens motsvarighet till Mose stentavlor är hövdingen Seattles tal till guvernören

för Washingtonterritoriet, som ville köpa hans land 1854. Den kanoniska versionen lyder:

Hur kan man köpa eller sälja himlen? Marken? Idén förefaller oss besynnerlig... Varje del av denna jord är helig för mitt folk. Varje glänsande tallbarr, varje sandig strand, varje dimma i de mörka skogarna, varje äng, varje surrande insekt – allt är heligt i mitt folks minne och erfarenhet... Jorden är vår moder. Vad som drabbar jorden, drabbar alla jordens söner. Detta vet vi: jorden tillhör inte människan, människan tillhör jorden; alla ting är förbundna med varandra likt blodet som förenar oss alla. Människan väver inte livets väv, hon är bara en tråd i den. Vad hon gör med väven gör hon mot sig själv.

Kan det sägas bättre? Lite bra för att vara sant? Talet skrevs för ett TV-drama 1971 av en professionell manusskrivare och filmprofessor vid namn Ted Perry. Om hövding Seattle vet vi föga men han var definitivt ingen trädkramare. Han hade många slavar, hade tagit käl på alla sina fiender och var ytterst belåten över den generösa penningssumma han erhållit som köpeskilling för sitt heliga land.

*Om människan
någonsin, någon-
stans har levt i
balans med naturen,
har det berott på
populationens brist
på effektiv förintelse-
teknologi.*

De våldsamt sentimentaliserade indianernas förfäder var upphov till en av alla tiders största, zoologiska katastrofer. När de invaderade Amerika från Sibirien för ca 11 000 år sedan, lyckades de inom några årtusenden förinta 73 procent av Nordamerikas större däggdjursfamiljer – i Sydamerika var motsvarande siffror fantastiska 80 procent.

Samma trista historien upprepas med monoton regelbundenhet varhelst människor invaderat människofria kontinenter eller öar – som Nya Zeeland, Polynesien och Madagaskar. När urmänniskor anländer till jungfrulig mark, har konsekvenserna alltid varit att hela menagerier av exotiska djur sopas bort. Om människan någonsin, någonstans har levt i balans med naturen, har det berott på populationens ringa numerär och brist på effektiv förintelse-teknologi. Människan saknar uppenbart "instinkt" ekologietik. Den ekologiske vilden är, som det mesta i miljöevangeliet, en from fantasi.

Övanstående betyder på intet sätt att verkliga, ekologiska problem, samtliga relaterade till den ymniga förekomsten av människor, saknas.

SVANTE FOLIN

Att läsa lagen efter bokstaven

I Förenta Staterna diskuteras juridikens begränsningar intensivt. Per-Olof Bolander har tagit del av HD-ledamoten Antonin Scalias synpunkter.

När Eisenhower tillfrågades om han gjort några misstag skall han ha svarat: "Ja, två. Båda sitter i Högsta domstolen." Yttrandet citerades i en dödsruna över William Brennan, det ena "misstaget" (det andra var Earl Warren), men kan sägas vara ständigt aktuellt som en påminnelse om det nära men sällan harmoniska förhållandet mellan politiken och juridiken på högsta nivå i USA. Högsta domstolen skall i enlighet med den omhuljade makt-delningsprincipen vara fristående från både den lagstiftande makten (kongressen) och den exekutiva (presidenten).

Saklitteratur

Antonin Scalia
*A Matter of Interpretation
Federal Courts and the Law*
Princeton University Press, 1997

Ledamöterna av Supreme Court antas av hävd fungera som optiska väktare av lagens tillämpning och tolkning, upphöjda över partispilt, yrstintressen och populistiska påtryckningar. Fullt så enkelt är det förstås inte. Genom att nominera någon med rätt kön eller ras, eller från rätt del av landet, stärker presidenten sin egen ställning inför ett årtal.

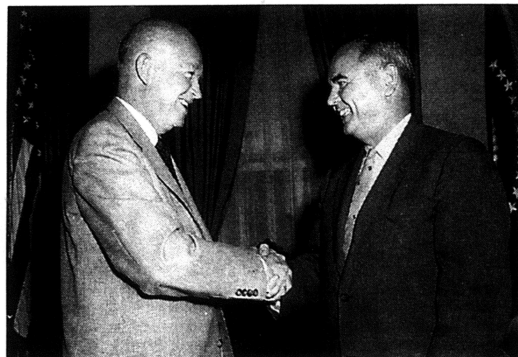
Samtidigt blir de ledamöter som utser presidentens potentiellt viktigaste politiska testamenta. Reformen kan rivas upp men en HD-ledamot sitter på livstid och kan verka i enlighet med presidentens ideologiska grundsyn i årtionden efter att han själv lämnat den aktiva politiken.

Avgör lagens laglighet

Högsta domstolen är mäktigt framför allt därför att den avgör om övrig lagstiftning står i överensstämmelse med den amerikanska konstitutionen. Lustigt nog specificeras inte denna auktoritet i konstitutionen utan grundlades som sedvana i början på 1800-talet.

Antalet domare är heller inte bestämt. När domstolen på 30-talet gjorde bedömningen att stora delar av Roosevelts New Deal-lagstiftning stred mot konstitutionen försökte presidenten neutralisera domstolen genom att utöka den och fylla vakanserna med Rooseveltvänliga domare. Kongressen vägrade emellertid, trots presidentens popularitet och domstolens impopularitet, att genomföra en sådan uppenbart politiskt motiverad förändring. Därefter blev dock domstolen medgörligare.

Domstolen låter sig alltså svårligen reduceras till ett verktyg för president eller kongress men influeras på olika sätt av den politiska realiteten.

Eisenhowers misstag. En domarutnämning till Supreme Court kan påverka amerikansk lagstiftning i decennier. William Brennan (t h) utsågs av president Eisenhower 1956 och företrädde under 34 år en betydligt radikalare politik än Eisenhower hade tänkt sig.

Debatten om domstolens arbete har på senare år främst gällt efter vilka principer ledamöterna bör tolka konstitutionen. Efter andra världskriget övergick domstolen från en strikt, "bokstavstrogen" tolkning till att läsa in nya, vittgående rättigheter utifrån resonemang om hur konstitutionsförfattarnas intentioner och principer borde förstås i ett modernt samhälle. Domstolen kom att fungera som pådrivare bakom en omfattande lagstiftning med stöd bland den kulturella och politiska eliten men med svagare folklig förankring. Med hänvisning till skyddandet av individens rättigheter inskränktes delstaternas självstyre till förmån för federala myndigheter.

*Istället för söka
kompromisser via
samförstånd hävdas
absoluta, oantastliga
rättigheter inför
domstolsskranket.*

Konservativa kritiker anklagade domstolen för att med fantasifulla och ytterligt långsökt tolkningar i praktiken skriva om konstitutionen efter en radikal vänsteragenda. Domstolen skulle därmed ha usurperat den lagstiftande makten. Även om till exempel förbudet mot rassegregeringen i sydstaterna i sig var moraliskt berättigat innebar det en utarmning av den demokratiska kulturen att lägga avgörandet i händerna på domare istället för de folkvalda. Den legalistiskt inriktade opinionsbildning som kommit att känneteckna USA tycks bekräfta sådana farhågor. Istället för söka kompromisser via samförstånd hävdas absoluta, oantastliga rättigheter inför domstolsskranket. Läsningen i abortfrågan är ett exempel.

Reagan och Bush lyckades inte utnämna fram en domstolsmajoritet villig att gå i motsatt riktning. Dagens domstol är dock inte längre en politisk spjutspets, utan nöjer sig i stort med att upprätthålla föregångarnas beslut.

En ledamot som fått finna sig i att ofta tillhöra minoriteten är Antonin Scalia, nominerad av Reagan 1986. Scalia anses allmänt

som den intellektuelle tungvikaren på domstolens högerkant. Han företräder den tolkningstradition som tar fasta på konstitutionens text, inte författarnas i andra sammanhang redovisade intentioner.

Stilistiskt utsökt essä

A Matter of Interpretation innehåller en pedagogiskt och stilistiskt utsökt essä där Scalia redogör för sin metod, kommenterar av fyra framstående akademiker med delvis avvikande uppfattning. Scalia betonar att den textualism han tillämpar inte är den extremt strikta läsning som utesluter varje möjlighet till anpassning till nya förhållanden. När konstitutionens första tillägg säger att "freedom of speech, or of the press" inte får inskränkas av kongressen är det för Scalia naturligt att låta även ny teknik som radio, TV och datorer erhålla samma skydd. Därmed kan inte förbudet mot "cruel and unusual punishment" i åttonde tillägget tas till intäkt för att dödsstraff strider mot konstitutionen, eftersom dödsstraff tas för givet på andra ställen i texten.

Ronald Dworkin hävdar i sin kommentar att även en textualist tolkningsprincip kan motivera ett förbud mot dödsstraff. Enligt Dworkin innehåller konstitutionen ett antal formuleringar som är så obestämda att de är begripliga bara som abstrakta principer. Högsta domstolen har därmed rätt att låta sin (eventuella) uppfattning om dödsstraffet som grymt övertrampa de mer tidsbundna referenserna till den sena 1700-talet då dödsstraff var en föga ifrågasatt realitet.

Domaren ska tolka lagen

Vad samtliga tycks överens om är ändå att domare skall tolka lagen, inte skapa den. Scalias slutliga argument mot en politiserad lagtolkning är att den riskerar att slå tillbaka mot just de minoriteter man vill hjälpa. När allmänheten blir varse att domstolarna driver politik kommer den att kräva att det blir deras politik. Därmed blir risken överhängande att de individuella rättigheter som konstitutionen faktiskt och utan tolkningskrumbukter garanterar åsidosätts.

PER-OLOF BOLANDER